

Yahudilik

Giriş,
İsimlendirme
ve
Temel Özellikler

(Ahit, Seçilmişlik
ve Kutsal Mabet)

Yahudilik,

Yahudiler tarafından Hz. İbrahim'e dayandırılan ve MÖ 13. yüzyılda Hz. Musa'ya Sina'da verilen vahiy/Vahiyler üzerine kurulan dünyanın en eski dinsel geleneklerinden biri

İsrailoğullarının mensup olduğu dini gelenek olarak tanımlanan Yahudilik;

İbrahimî, Sami ya da peygamberi dinler olarak da bilinen üç monoteist dinin kronolojik olarak en eskisi

Milli/Ulusal karakterli bir din

Yahudi inancına göre Tanrı Yahve bu inancı sadece İsrailoğullarına tahsis etmiştir.

Günümüzde İsrail ve Amerika başta olmak üzere dünyanın çeşitli bölgelerinde yaşayan yaklaşık 16 milyon Yahudi var

(Amerika'da 6, İsrail'de 6, Avrupa'da 1.5 milyon Yahudi var). Ülkemizde 30 bin civarında Yahudi yaşamaktadır.

Yahudilikte soy
anneden gelir.

Yahudi olarak
dünyaya gelinir;
sonradan Yahudi
olunmaz.

Başka bir dinden
Yahudiliğe geçiş
mümkündür.

Bu tür kişiler geldikleri
inançlarla anılır.

Hristiyan Yahudi,
Müslüman Yahudi,
Budist Yahudi....

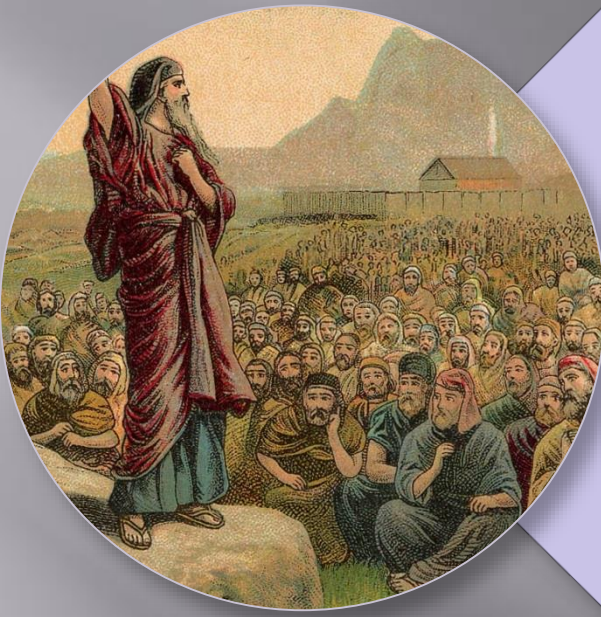

Yahudilik bir inanç sistemi olmaktan çok, İsrailoğullarının Tanrı Yahve ile ilişkilerinin tarihini anlatan bir gelenektir.

Yahudilik, belirli bir toprakla kimlikleşmiş bir grup hayatını, ortak bir inancı, dili, edebiyatı, hukuku ve sanatı bünyesinde barındıran bir gelenektir.

- Yahudiliğin Ortadoğu'ya dayanan kökenleri, hem geçmişte hem de günümüzde birbiriyle kesişen tarihi tecrübelerine ilaveten sahip oldukları pek çok teolojik, etik ve pratik kurallar onu **İslam ve Hristiyanlıkla aynı düzleme yerleştirmektedir.**

Kökleri, İbrahim peygamber ve iki İbrani atası olan İshak ve Yakub'a ve onun on iki oğluna dayandırılan **Yahudiliğin başlangıç noktasını**

“ulusal kurtarıcı, dini reformcu, ve yasa koyucu” olarak da bilinen ilk İbrani peygamberi **Musa** peygamber teşkil etmektedir.

Günümüzde Yahudilik, Musa sonrası dönemde İsraioğullarının kutsal topraklara yerleşmesinin ardından, Hakimler, Krallık, Birinci Mabet, Sürgün, İkinci Mabet ve Rabbinik dönemlerde siyasi-hukuki, eskatolojik, felsefi ve mistik boyut kazanan Rabbinik gelenek ve Ortaçağ Yahudi düşüncesi kanalıyla bugün anladığımız manada dini sistem olarak teşekkül eden ve bilhassa modern dönemde kazandığı farklı açılımlar yoluyla gelişimini sürdüren dinsel bir sistemdir.

Yahudi toplumu
kendi içinde
dindardan sekülere,
gelenekselden
reformiste uzanan
bir çeşitliğe sahiptir.

Günümüzde Yahudi
anneden doğma
ilkesi çoğunlukla
dinî vurgusundan
soyutlanıp daha
ziyade etnik ve
kültürel açıdan
Yahudi olma
biçiminde
anlaşılmaktadır.

Ortodoks Yahudi
cemaatlerinde bile, Tanrı
konusunda agnostik hatta
ateist tavra sahip olmakla
birlikte az veya çok Tevrat
kurallarına göre yaşayan
Yahudilerin varlığı ya da
Yahudi anne (ve babadan)
doğma dışında Yahudilikle
her hangi bir dini bağa
sahip olmayan kişilerin de
Yahudi tanımı içerisinde
değerlendirilmesi sorunlu
veya çelişik bir durum
olarak görülmez.

Yahudiler için
Kullanılan
İsimler

İBRANİ

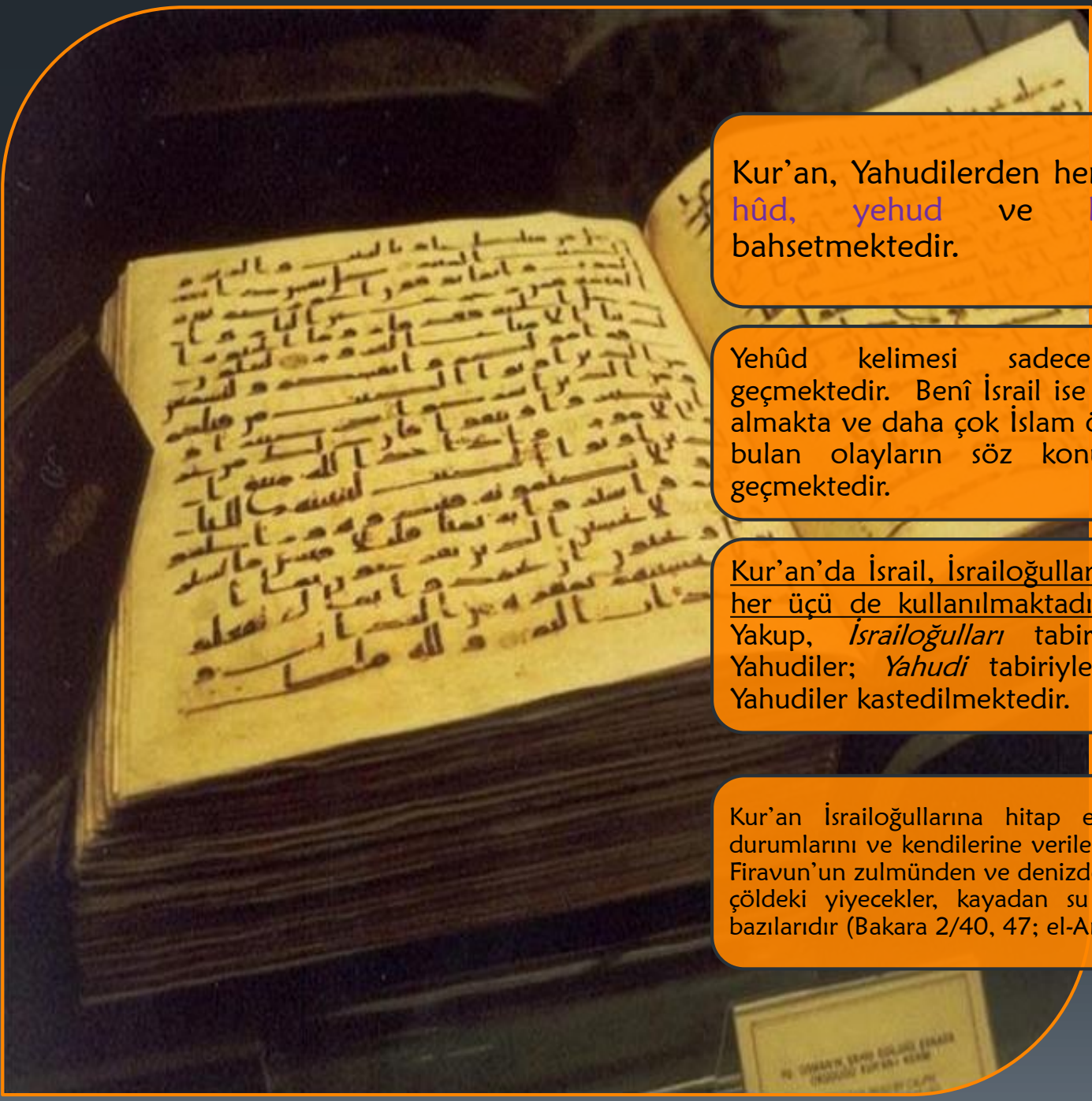
- Kökeni: “İbrî” veya “Hibrî”
- Tevrat’ta ilk olarak Yahudilerin atası kabul edilen İbrahim’i (Avram veya sonraki ismiyle Avraham) nitelemek için kullanılmıştır.
 - “Ve bir kaçak geldi ve İbrani Abraham’a bildirdi” (Tekvin 14:13).
- Yahudi düşünürlerine göre “ibrani” adı İbrahim peygamberin atalarından Eber’in ismine dayanmaktadır.
 - Hz. İbrahim’e Eber’in neslinden anlamında *İbrani*,
 - konuştuğu dile de *İbranice* denmiştir.
- İshak ve Yakup’tan da İbrani diye söz edilmektedir.
 - “Çünkü gerçek ben İbraniler diyarından çalındın ve burada dahi
 - zindana konulacak bir şey yapmadım” (Tekvin 40:15).
- Yusuf, efendisi olan Potifarın İbrani kölesidir.
 - “Ve ona bu sözlere göre söyleyip dedi. Bize getirdiğin İbrani köle
 - benimle istihza etmek için yanıma geldi.” (Tekvin 39:17).
- Kur’an’da geçmez. İbrahim’in babasından “Azer” diye söz edilir.
 - “İbrahim, babası Âzer’e: Birtakım putları tanrılar mı ediniyorsun? Doğrusu ben seni de kavmini de apaçık bir sapıklık içinde görüyorum, demişti” (En’am 6/74).

İSRAİL

- Tekvin 32:25-28'de Tanrı ile Yakup bir gece güreşe tutuşur. Güreş gün aydınlanıncaya kadar sürer. Hiçbir taraf diğerini yenemez. Tanrı Yakup'a sana bundan sonra "Tanrı ve insanlarla uğraşan/güreşen" anlamında "İsrail" denecek der.
- **Bir adam onunla güreşti ve onu yenmediğini görünce, uyluğunun başına dokundu ve onunla güreşirken Yakub'un uyluk başı incidi. Ve dedi ki: Bırak gideyim, çünkü seher vakti oluyor. Ve dedi ki: Beni mübarek kılmadıkça seni bırakmam ve ona dedi: Adın nedir? Ve o dedi ki Yakub ve dedi ki: Artık sana Yakup değil Ancak "İsrail" denilecek.**
- Tanah boyunca, Yakup soyunu, Davud krallığı dağılıp ikiye bölündükten sonra kuzeyde kalan ve on kabileden oluşan krallığı ve halkını,
- İsrailoğulları tarafından ele geçirildikten sonra Filistin topraklarını ya da Kenan ilini ifade etmek için kullanılmıştır.
- Hem Yakub'un ismi olması sebebiyle etnik vurguya hem de kendisine yüklenen anlam itibarıyla manevi vurguya aynı anda sahip olan İsrail ve İsrailoğulları kelimeleri Talmud'da da hakim kullanımlardır.
- Kur'an'da Al-i İmran 93 ve Meryem 58 olmak üzere iki yerde kullanılmaktadır.

YAHUDİ

- Köken olarak Yakup'un dördüncü oğlunun adı olan Yehuda'ya dayanır.
- Tanah'ta;
 - Yehuda oğullarını ya da kabilesini,
 - bu kabilenin ikamet ettiği bölgeyi,
 - Kral Davud'un yönetimi altındaki bölgeyi,
 - krallık dağıldıktan sonra güneydeki krallığı ve
 - Babil Sürgünü'nden sonra büyük ölçüde Yehuda ve Bünyamin kabilelerinden oluşan tüm İsrail kavmini ifade etmek için kullanılmıştır.
- Günümüzde hem İsrail hem de Yahudi ismi birlikte kullanılmaktadır. 1948'de Filistin bölgesinde kurulan devletin adı İsrail'dir. Bu devletin vatandaşlarına ırk ve dinlerine bakılmaksızın İsrailli denmektedir.
- Yahudi ismi ırk ve din bakımından tanımlayıcı bir isim olarak Yahudi olanlar için kullanılmaktadır.

Kur'an, Yahudilerden hem **Beni İsrail** hem de **hûd**, **yehud** ve **hâdu** kelimeleriyle bahsetmektedir.

Yehûd kelimesi sadece medeni surelerde geçmektedir. Benî İsrail ise Mekki surelerde de yer almakta ve daha çok İslam öncesi dönemlerde vuku bulan olayların söz konusu edildiği ayetlerde geçmektedir.

Kur'an'da İsrail, İsrailoğulları ve Yahudi terimlerinin her üçü de kullanılmaktadır. *İsrail* kelimesiyle Hz. Yakup, *İsrailoğulları* tabiriyle İsa-Masih öncesi Yahudiler; *Yahudi* tabiriyle de İsa'dan sonraki Yahudiler kastedilmektedir.

Kur'an İsrailoğullarına hitap ederken onların geçmişteki durumlarını ve kendilerine verilen nimetleri hatırlatmaktadır. Firavun'un zulmünden ve denizde boğulmaktan kurtulmaları, çöldeki yiyecekler, kayadan su fışkırması bu nimetlerden bazılarıdır (Bakara 2/40, 47; el-Araf 7/105, 134; Taha 20/47).

EHLU'L KİTÂB

- Kitaba ya da vahye sahip topluluk manasında **ehlu'l-kitāb** ve **ellezîne ūtu'l-kitāb** kalıpları ikisi hariç tamamı Medeni surelerde kırk yedi ayette geçmektedir.
- **ehlu'l-kitāb**: otuz bir, **ellezîne ūtu'l-kitāb** türevleriyle birlikte on altı ayette geçer.

Tamamı Mekki bilhassa geç Mekke dönemine ait surelerde yer alan altı ayette **ellezîne ūrişu'l-kitāb**, **ellezîne yakraüne'l-kitāb**, **ellezîne ūtu'l-'ilm** ve **ehlu'z-żikr** kalıpları kullanılmaktadır.

- **Ehlu'l-kitāb**: Bakara 105, 109; Âl-i İmran 64–65, 69–72, 75, 98–99, 110 , 199; Nisâ 123, 153 , 171; Mâide 15, 19, 59, 68, 77; Ankebût 46; Ahzâb 26; Hadîd 29; Haşr 2, 11; Beyyine 1, 2(–3), 6.

EHLU'L KİTÂB

- **Elleżîne ūtu'l-kitāb:** Bakara 101, 144–146; Âl-i İmrân 19–20; Nisâ 4:47, 51(–54), 131; Mâide 5 (iki kez geçmekte); Tevbe 29; Hadîd 16; Muddessir 31 (Mekki ve iki kez geçmekte); Beyyine 4.
- **Elleżîne âteynāhumu'l-kitāb:** Bakara 146. *Elleżîne ūtū naşīben mine'l-kitāb:* Âl-i İmrân 23(–25).
- **Elleżîne ūrişu'l-kitāb:** el-Fâtır 32, Şûrâ 14. *Elleżîne yaḳraūne'l-kitāb:* Yūnus 94.
- **Elleżîne ūtu'l-'ilm:** İsrâ 107. *Ehlu'z-żikr:* Nahl 43, Enbiyâ 7.

BENİ İSRÂİL

- Kur'an'da İsrailoğulları manasındaki *benī İsrāīl* kalıbı, on ikisi Mekki, dördü Medeni (Bakara, Âl-i İmran, Nisâ, Mâide ve Saf gibi uzun sureler) olmak üzere toplam on altı surede ve dördü Mekki onaltısı Medeni olmak üzere toplam kırk ayette geçmektedir.
- A'raf 105, (128–129) 134, 137, 138(–139, 145, 148, 150–154, 171); 20/47
- Tâ-Hâ 80(–81), 83(–94); Şu'arâ 26/17, 22, 59, 197;
- Neml 76; Yûnus 10/90, 93; Mu'min 40/53, 59; Duhân 44/30; Câsiye 45/16(–17); Ahkâf 46/10; 32/23; İsrâ 17/2, 4, 101, 104.
- Bakara 40, 47(–57, 63–74), 83(–84, 87, 93, 100), 122, 211, 246(–247);
- Âl-i İmrân 49, 93;
- Mâide 12 (–13), 32, 70, 72, 78, 110; Saff 61/6, 14.
- Yakub peygamberin lakabı olarak kullanılan *İsrāīl* kelimesi biri Mekki diğeri Medeni, iki ayette yer almaktadır. (Meryem 19/58; Âl-i İmrân 3/93.

YEHÛD/HUD/HÂDÛ

- Kur'an'da Yahudilerden *yehūd*, *hūd* ve *elleżîne hādū* kalıplarıyla, üçü Mekki on dokuzu Medeni surelerde olmak üzere toplam yirmi iki ayette bahsedilmektedir. Günümüz Arapçası'nda da Yahudi manasında kullanılan *el-yehūd* / *yehūdī* kelimeleri ile *hūd* kelimesi, pratik sebeplerden dolayı, sadece Medeni surelerde yer almakta; Mekke dönemine ait surelerde Yahudilere sadece üç ayette *elleżîne hādū* kalıbıyla atıf yapılmaktadır.
- *elleżîne hādū*: En'am 146; Nahl 118; Hacc 17.
- *el-yehūd/yehūdī*: Bakara 113, 120; Mâide 18, 51, 64, 82; Tevbe 30; Âl-i İmrân 67;
- *hūd*: Bakara 111, 135, 140 (Hūd kelimesinin geçtiği diğer altı ayet bu isimle anılan peygamber ve kavmi hakkındadır: A'râf 65; Hūd 51, 53, 58, 60, 89);
- *elleżîne hādū*: Bakara 62; Nisa 46, 160; Mâide 41, 44, 69; En'am 146; Cum'a 6.

YAHUDİLİĞİN TEMEL ÖZELLİKLERİ

Ahit İnanç ve Kurtuluş

Tanrı ile yapılan özel ahdin/anlaşma Yahudiliğin en merkezi unsurudur. Yahudiler Tanrının İbrahim ile ilk ahdi yaptığını ve bu ahitte İbrahim'e ve onun soyuna birtakım vaatlerde bulunduğuna inanmaktadır.

Seninle yaptığım ahit şudur: Birçok ulusun babası olacaksın. Artık adın Avram değil, İbrahim olacak. Çünkü seni birçok ulusun babası yapacağım. Seni çok verimli kılacağım. Ahdimi seninle ve soyunla kuşaklar boyunca, sonsuza dek sürdüreceğim. Senin, senden sonra da soyunun Tanrısı olacağım. Bir yabancı olarak yaşadığın toprakları, bütün Kenan ülkesini sonsuza tek mülkünüz olmak üzere sana ve soyuna vereceğim. Onların Tanrısı olacağım. (Tekvin 12:1-10; 17:1-15)

Ahit İnanıcı ve Kurtuluş

Bu söze göre Tanrı, yolculukları/göçleri boyunca İsrailoğullarını koruyacak ve sonunda onlara kendilerinin olacak bir bölgeyi verecek, buna karşın onlar da devamlı olarak Tanrıya bağlı kalacaklardır.

Tanrı ile İsrailoğulları arasındaki bu ahdin sembolü İsrailoğullarının erkek çocuklarının doğumlarının hemen ardından sünnet edilmesi uygulamasıdır. (Berit Mila).

Tekvin 17:9-13

Hem Tanrı'yı hem de İsrailoğullarını karşılıklı yükümlülük altına sokan bu ahit, ibadetlerinden hukuki yasalarına ve ahlaki değerlerine kadar İsrailoğullarının günlük yaşamlarında yansımaları bulmuştur

Seçilmiş Millet İnancı

Tanrı'nın İbrahim'i ve onun soyundan gelenleri seçtiği ve diğer halklara göre ayrıcalıklı bir konuma getirdiği şeklindeki geleneksel Yahudi inancı

- Tarih boyunca Yahudi kimliğini şekillendirmiş
- Yahudi geleneğinin merkezi bir özelliği olmaya devam etmiştir.

- Yahudilerin Tanrı'nın “seçilmiş halkı” olduğu inancının Yahudiler lehine ima ettiği, ayırım, farklılık ve üstünlük vurgusu tarih boyunca Yahudilerin diğer milletleri küçümsemesine ya da diğer milletlerin Yahudilerin bu iddiasından gücenmelerine yol açmıştır.

- Seçilmişliğin mahiyeti tarihsel süreçte farklı şekillerde anlaşılıp yorumlansa da doktrinin kendisi merkezi konumunu her devirde korumuştur.

- Bu inancı sorunlu kılan nokta, seçilmişlik fikrinin sorumluluk vurgusuna rağmen üstünlük iddiasına kapı aralaması ve hatta bu iddiayı içinde barındırmasıdır.

Kur'an'ın Ahit ve Seçilmişlik İnancına Yanıtı

- ❖ Yahudiler yoksulu sömüren ve baskı uygulayan eylemlerini kendilerinin diğer insanlarla eşit yaratılmadıklarını ileri sürerek haklı çıkarmaya çalışmışlardır.
- ❖ Yahudi inancına göre Allah, diğer uluslarla değil sadece İsrailoğullarıyla özel bir ahit yaptığı için onlar Allah katında diğer uluslara oranla özel ve ayrıcalıklı bir statüye sahip olduklarını ileri sürmektedirler.
- ❖ Kur'an onların bu iddialarına şu ifadeleriyle meydan okumaktadır.

“De ki ‘Siz Ey Yahudi akidesine mensup olanlar! Eğer yalnız kendinizin Allah’a yakın olduğunu iddia eder ve diğer bütün insanları dışlarsanız, o zaman eğer samimi iseniz ölümü özlemelisiniz”.

Kur'an'ın Ahit ve Seçilmişlik İnancına Yanıtı

Kur'an, Allah'la yaptıkları ahit bağlamında sahip oldukları kutsal kitaptan dolayı böbürlenene ve kendilerine kitap verilemeyenlere karşı yapıp ettiklerini, herhangi bir ahlaki sorumluluk altında olmadıklarını iddia ederek haklı çıkarmaya çalışan Yahudi ve Hristiyanların bu hareketinin bir kuruntudan başka bir şey olmadığını ifade şu şekilde etmektedir.

“Geçmiş vahyin izleyicileri arasında...öylesi de var ki ona ufak bir altın sikke emanet etsen, başında dikilmedikçe sana geri vermez; bu onların Kitap ile ilgisi olmayan bu halka yaptığımız hiçbir şeyden dolayı bize bir suç yüklenmez’ şeklindeki iddialarının bir sonucudur. Böylece onlar yalan olduğunu bile bile Allah hakkında yalan söylerler”. (Ali İmran 75)

Kur'an'ın Ahit ve Seçilmişlik İnancına Yanıtı

- ❖ Yahudiler Allah'ın önce İbrahim peygamber sonra Yakup ve en sonunda Musa vasıtasıyla kendileriyle yaptığı ahitten dolayı kendilerinin diğer insanlara oranla Allah katında çok özel bir yere sahip olduklarını iddia ediyorlardır.
- ❖ Yahudiler bu iddialarından dolayı kendilerini “Allah'ın oğulları diye adlandırmışlardı:
- ❖ “Hem Yahudiler hem de Hristiyanlar ‘Biz Allah'ın çocukları ve O'nun sevgili kullarıyız’ derler. De ki ‘Öyleyse Allah neden günahlarınızdan dolayı size azap çektirsin? Hayır siz onun yarattığı ölümlü insanlardan başka bir şey değilsiniz. O dilediğini bağışlar ve dilediğine azap çektirir...” (Maide 18)

Kur'an'ın Ahit ve Seçilmişlik İnancına Yanıtı

Yahudiler Allah'ın kendileriyle yaptığı ahde dayanarak Cehenneme gitseler de ateşin sadece birkaç gün kendilerini yakacaklarını iddia etmişlerdir:

“...onlar ateş bize birkaç günden fazla dokunmayacak diye iddia ederler, böylece uydurdukları batıl inançlar, onların zamanla itikatlarına ihanet etmelerine yol açmıştır.” (Ali İmran 24)

- ❖ Kur'an bu değersiz dünyaya tamah eden Yahudilerin “Nasıl olsa sonunda affedileceğiz” deyip dünyanın geçici zevklerine kapılıp günah işlemeye devam ettiklerini haber vermektedir (Aeaf 169)

Kur'an'ın Ahit ve Seçilmişlik İnancına Yanıtı

Yahudiler, Yaratıcının başta Hz. İbrahim ve Musa olmak üzere Yahudi peygamberleri vasıtasıyla kendileriyle yaptığı ahitten dolayı İsrailoğullarının Tanrı katında özel bir yere sahip olduklarını iddia ederek

- ✓ Yahudi olmayanlara yönelik yaptıkları bir takım sömürgeci uygulamaları haklı çıkarmaya çalışmışlar.
- ✓ Diğer kavimlerden ve din mensuplarından üstün olduklarını her fırsatta dilendirir olmuşlardır.
- ✓ Tanrı tarafından sadece kendilerinin kabul edilebilir kullar olduklarını ileri sürerek kurtuluşa/cennete yalnızca kendilerinin nail olacağı yönünde dışlayıcı iddialarda bulunmuşlardır.

Seçilmişlik Üzerine

řair William Ewer

Ne tuhaf
Tanrı'nın
Yahudileri
Seçmesi

Anonim Yahudi Yanıtı

O kadar da tuhaf değil,
Yahudiler Tanrı'yı seçti.

Kutsal Toprak ve Mabet

- Yahudilik, diğer dinlerden farklı olarak, belirli bir toprakla kimlikleştirilmiş bir dindir. En temel kurum ve kuralları bu topraklara göre belirlenmiş ve şekillenmiştir.
- Yahudi din bilginleri, şartları uygun olup ta kutsal topraklarda yaşamayan Yahudileri Tevrat'ın buyruklarına karşı gelmiş bir asi olarak değerlendirmektedirler.
- Yahudi geleneğine göre, kutsal topraklar içinde yer alan Kudüs, dünyanın merkezidir. Öldükten sonra tekrar dirilme buradan gerçekleşecektir. Dünyanın değişik bölgelerinde gömülmüş olan Yahudiler tekrar dirilme gününde yer altındaki kanallar yoluyla kutsal topraklara gelecek ve oradan dirileceklerdir

Yahudiler, zorunlu kalmadıkça kutsal toprakların dışında yaşayamaz ve başka bir yerde devlet kuramazlar.

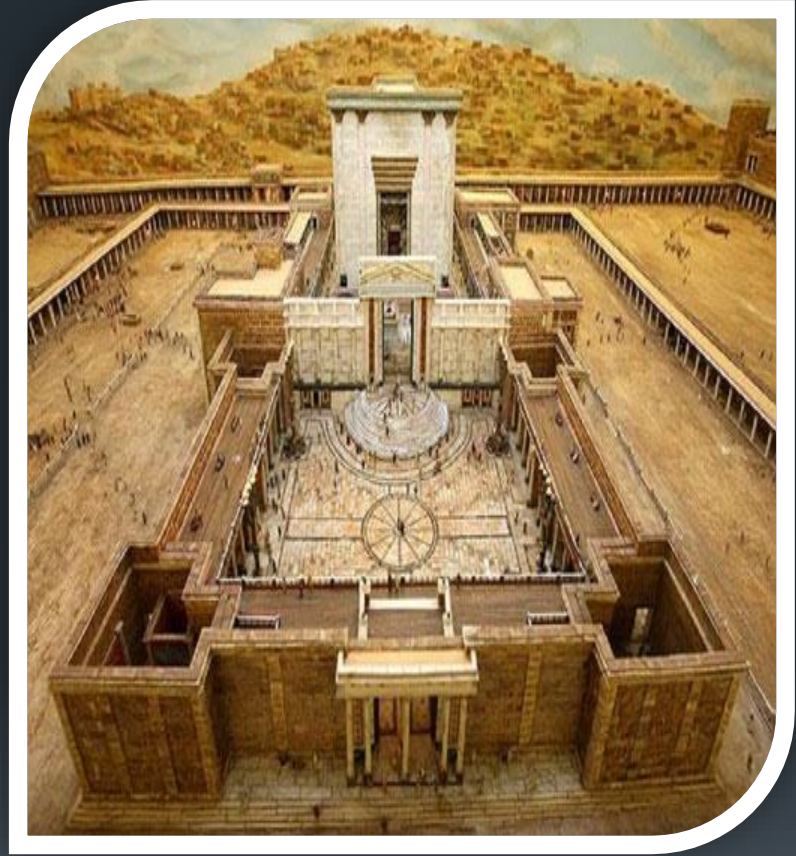
Siyonizmin kurucusu **Theodor Herzl**, XIX. yüzyılda böyle bir teşebbüste bulunmuş ve Uganda'da bir Yahudi devleti kurmak istemiş fakat dinî otoritelerin tepkisiyle karşılaşmıştır.

Yahudilik, mabet merkezli bir dindir.

Süleyman Mabedi olarak da bilinen bu mabetin Yahudiler nezdindeki adı **Bet-Hamikdaş**'tır (Kutsal Ev).

Birçok defa tahribata uğrayan ve en son MS. 70 yılında tamamen yıkılan bu mabetten geriye bugün sadece batı duvarı kalmıştır. Mabet alanına Müslümanlar tarafından Mescid-i Aksa inşa edilmiştir.

Süleyman Mabedi'nden kalan batı duvarı Yahudiler için önemlidir. Adı, İbranice'de **"Kotel"** dir.

Mesih İnanç

Yahudi inanç bildirgesinin on ikincisi

- Yahudilerin kurtarıcı bir Mesih beklentisi içinde olduğunu ve bu kurtarıcının bir gün mutlaka geleceğine inanmaktır.

İsrail Krallığının Süleyman döneminden sonra parçalanması

- MÖ. 586'da tamamen yıkılarak Yahudilerin dünya artık sürgün hayatı yaşamaya başlamasıyla kutsal topraklardaki hakimiyetlerini ve bağımsızlıklarını kaybeden Yahudiler,

Tekrar kutsal topraklarda toplanıp Davut dönemindeki krallığı kurma hayaliyle yaşamaya başlarlar.

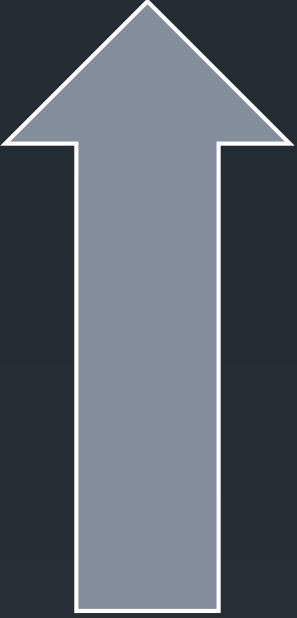
Bu hayal

Yahudi düşüncesinde karizmatik kurtarıcı yani Mesih fikrinin ortaya çıkmasına yol açmıştır.

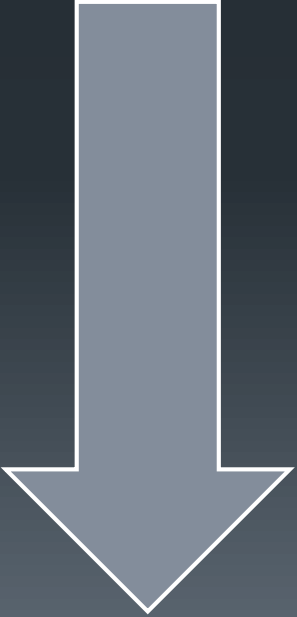
Mesih inancı,

Yahudilerin Tanrı tarafından gönderilecek karizmatik bir kurtarıcı tarafından yabancı boyunduruğundan kurtarılıp Filistin topraklarında dinî ve siyasî bağımsızlık elde etmek suretiyle eski ihtişamlarına kavuşmalarına yönelik doktrini ifade etmektedir.

MÖ. 586'daki Babil sürgününden 1948'de kurulan bağımsız İsrail devletine yılına kadar Yahudiler arasında Mesih iddiasıyla ortaya çıkan pek çok şahsiyet olmuştur.

Bunların en meşhurları

- günümüz Hristiyanlığının yapı taşı olan İsa-Mesih,
- Sabataycılık hareketinin kurucusu olarak kabul edilen Sabatay Sevi

Yahudi amentüsünde ve Yahudilerin günlük sabah duasında da iman ikrarı şeklinde yer alan mesih inancı,

- günümüzde Mesih'in gelişini ölülerin dirilmesi ve İsrail'de toplanmasıyla ilişkilendiren Ortodoks Yahudilik akımında hala canlılığını korumaktadır.

Ortodoks Yahudiler

- Mesih'in haber vericisi olarak gördükleri İlya'ya atıfta bulunmaktadır.

Ortodoks Yahudiler İlya'yı

- Fışh yemeklerinin onur konuğu olarak da beklemektedir.

Mesih beklentisi başta orta-
doğu kökenli dini gelenekler
olmak üzere hemen hemen
dini kültürlerde vardır.

Mesih beklentisinin olmasının en önemli nedeni

- toplumlarda yaşanan olumsuzlar ve yıkımlar ilgili toplumlar tarafından ortadan kaldırılamayınca onları ortadan kaldıracak ilahi kökenli özel bir kurtarıcının gelip iyi gitmeyen işleri yoluna koyması arzu ve beklentisidir.

Mesih inancı

- dinlerin özünde olan bir şey değil,
- tarihsel süreçte din mensuplarının kendilerinin başaramadığı şey ilahi bir kurtarıcıdan beklemesi sonucu ortaya çıkmış ve yaygınlık kazanmıştır.